

Lietuvos Respublikos Konstitucija – pagrindinis šalies įstatymas

- Lietuvos Respublikos Konstitucija įsigaliojo 1992 m. lapkričio 2 d.
- Lietuvos Respublikos piliečių priimta 1992 m. spalio 25 d. referendume.
- Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas.
- Kiekvienas savo teises gali ginti remdamasis Konstitucija.
- Dabartinės Konstitucijos pirmtakės – laikinosios 1918, 1919, 1920 m., nuolatinės 1922, 1938 m. Konstitucijos.

Parengė:

*Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus
vyr. bibliotekininkė Daiva Jucikaitė, 2015.*

- **Lietuvos Respublikos Konstitucija** reglamentuoja pamatinius Lietuvos valstybės ir visuomenės gyvenimo aspektus.
- Konstitucija (lot. *constitutio* - „nustatymas“) yra **pagrindinis valstybės įstatymas**, turintis aukščiausią teisinę galią, nustatantis Lietuvos politinės, teisinės ir ekonominės sistemos pagrindus.
- Joje įtvirtinta demokratinė santvarka, valdžios institucijos, valdžių padalijimo principas.
- Konstitucinį teisingumą ir priežiūrą vykdo **Konstitucinis Teismas**.
- 2002 m. išleistas Lietuvos Respublikos Konstitucijos komentaras (parengė Teisės institutas).

- Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika.
- Lietuvos valstybę kuria Tauta. Suverenitetas priklauso Tautai.
- Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsiasi į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką.
- Aukščiausią suverenią galią Tauta vykdo tiesiogiai ar per demokratiškai išrinktus savo atstovus.

- Valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas.
- Valdžios galias riboja Konstitucija.
- Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.
- Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais įstatymo nustatytais pagrindais.
- Lietuvos valstybė globoja savo piliečius užsienyje.
- Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės.

- Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės.
- Žmogaus teisę į gyvybę saugo įstatymas.
- Žmogaus laisvė neliečiama.
- Žmogaus asmuo neliečiamas. Žmogaus orumą gina įstatymas.
- Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas.
- Nuosavybė neliečiama.
- Žmogaus būstas neliečiamas.
- Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti.

- Minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma.
- Žmogaus įsitikinimais, praktikuojama religija ar tikėjimu negali būti pateisinamas nusikaltimas ar įstatymų nevykdymas.
- Įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

- Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas.
- Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę.
- Kultūra, mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi.
- Valstybė pripažįsta tradicines Lietuvoje bažnyčias bei religines organizacijas.
- Bažnyčios bei religinės organizacijos laisvai skelbia savo mokslą, atlieka savo apeigas, turi maldos namus, labdaros įstaigas ir mokyklas dvasininkams rengti.

SEIMAS

- svarsto ir priima Konstitucijos pataisas;
- leidžia įstatymus;
- priima nutarimus dėl referendumų;
- skiria Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimus;
- steigia įstatymo numatytas valstybės institucijas bei skiria ir atleidžia jų vadovus;
- nustato Respublikos administracinį suskirstymą;
- skiria savivaldybių tarybų rinkimus;
- tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri, kaip jis vykdomas.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

- yra valstybės vadovas.
- atstovauja Lietuvos valstybei ir daro visa, kas jam pavesta Konstitucijos ir įstatymų.
- sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus ir kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką;
- pasirašo Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir teikia jas Seimui ratifikuoti.

● LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

- sudaro Ministras Pirmininkas ir ministrai;
- tvarko krašto reikalus, saugo Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoja valstybės saugumą ir viešąją tvarką;
- koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą;
- rengia valstybės biudžeto projektą ir teikia jį Seimui; vykdo valstybės biudžetą, teikia Seimui biudžeto įvykdymo apyskaitą.

- **Lietuvos Respublikos Konstitucija** – pagrindinis valstybės įstatymas, nustatantis valstybės santvarką, jos valdžios institucijas, kompetencijų paskirstymą, valstybės piliečių teises ir pareigas.
- **Lietuvos Respublikos Konstitucija** gina žmogaus prigimtines teises ir laisves, garantuoja teisę laisvai pasirinkti bet kurią religiją, privačiai ir viešai ją išpažinti, jungtis į politines, tautines, visuomenines organizacijas, vadovaujantis įstatymais ginti savo teises ir laisves.

LIETUVIŲ TAUTA

- prieš daugelį amžių sukūrusi Lietuvos valstybę,
- jos teisinius pamatus grindusi Lietuvos Statutais ir Lietuvos Respublikos Konstitucijomis,
- šimtmečiais atkakliai gynusi savo laisvę ir nepriklausomybę,
- išsaugojusi savo dvasią, gimtąją kalbą, raštą ir papročius,
- įkūnydama prigimtinę žmogaus ir Tautos teisę laisvai gyventi ir kurti savo tėvų ir protėvių žemėje - nepriklausomoje Lietuvos valstybėje,
- puoselėdama Lietuvos žemėje tautinę santarvę,
- siekdama atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės,
- atgimusios Lietuvos valstybės piliečių valia priima ir skelbia šią **KONSTITUCIJĄ**.

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS TURINYS

- Lietuvos valstybė
- Žmogus ir valstybė
- Visuomenė ir valstybė ● Tautos ūkis ir valstybė
- Seimas
- Respublikos Prezidentas
- Lietuvos Respublikos Vyriausybė
- Konstitucinis teismas
- Vietos savivalda ir valdymas
- Finansai ir valstybės biudžetas
- Valstybės kontrolė
- Užsienio politika ir valstybės gynimas
- Konstitucijos keitimas
- Baigiamieji nuostatai

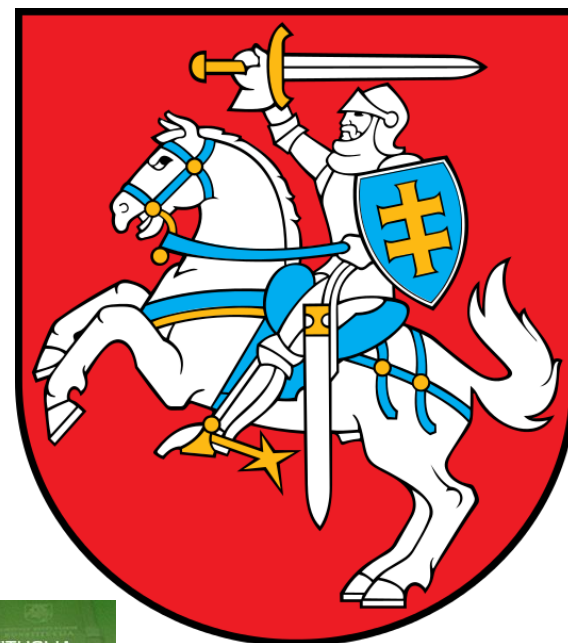
Valstybinė kalba – lietuvių kalba

- **Lietuvių kalba** yra vienintelė oficiali valstybinė Lietuvos Respublikos kalba (nuo 2004 m. – ir viena iš oficialių ES kalbų).
- Ja kalba apie **3 mln. žmonių** Lietuvoje.
- Ji labiausiai vartojama iš rytų baltų kalbų.
- Lietuvių kalba yra labai sena.
- Ji panaši į sanskritą (klasikinę indų kalbą), senovės lotynų ir graikų kalbas.
- Tai seniausia išlikusi indoeuropiečių kalba, išlaikiusi daugiausia fonetinių ir morfologinių prokalbės, iš kurios išsirutuliojo dauguma Europos kalbų, ypatybių.
- Ji labai svarbi indoeuropeistikai – atskirai kalbotyros šakai, tyrinėjančiai indoeuropiečių kalbų kilmę, raidą, panašumus ir skirtumus.
- Lietuvių kalba kaip atskira rytų baltų šakos kalba pietinėje rytinių baltų dalyje ėmė klostytis nuo VII a.
- Apie XIII–XIV a. lietuvių kalboje ėmė išsiskirti pagrindinės aukštaičių ir žemaičių tarmės, kurios paskui dar smulkiau skaidėsi patarmėmis, o šios savo ruožtu – šnektomis bei pašnektėmis.

Lietuvos valstybės herbas – baltas Vytis raudoname lauke

- Lietuvos Respublikos **herbas – Vytis**.
- Šarvuotas raitelis su kalaviju ir skydu – Vytis – yra vienas seniausių herbų Europoje.
- Tai vienas iš nedaugelio valstybinių herbų, kurie kilę iš portretinių valdovų antspaudų, o ne iš dinastinių herbų.

Lietuvos valstybės sostinė yra Vilniaus miestas - ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė

Lietuvos Valstybės himnas – Vinco Kudirkos "Tautiška giesmė"

Paminklas himnui Vilniuje.

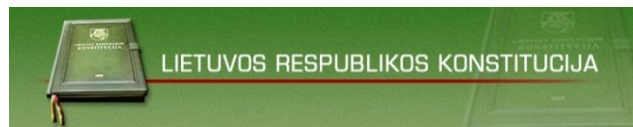
Lietuva, Tėvyne mūsų
Tu didvyrių žeme,
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia.
Tegul Tavo vaikai eina
Vien takais dorybės
Tegul dirba Tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.
Tegul saulė Lietuvoj
Tamsumas prašalina,
Ir šviesa, ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.
Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!

Lietuvos valstybės vėliava

● **Lietuvos valstybės vėliava** – Lietuvos tautinė vėliava, oficialus valstybės simbolis – trispalvė vėliava, oficialiai naudota tarpukario nepriklausomybės metais, sovietų okupacijos metu uždrausta ir vėl naudojama nuo **1989 m. kovo 20 d.**

● Lietuvos valstybės vėliava yra tautinė vėliava – audeklas, susidedantis iš trijų lygių horizontalių spalvų juostų: viršutinės – geltonos, vidurinės – žalios, žemutinės – raudonos.

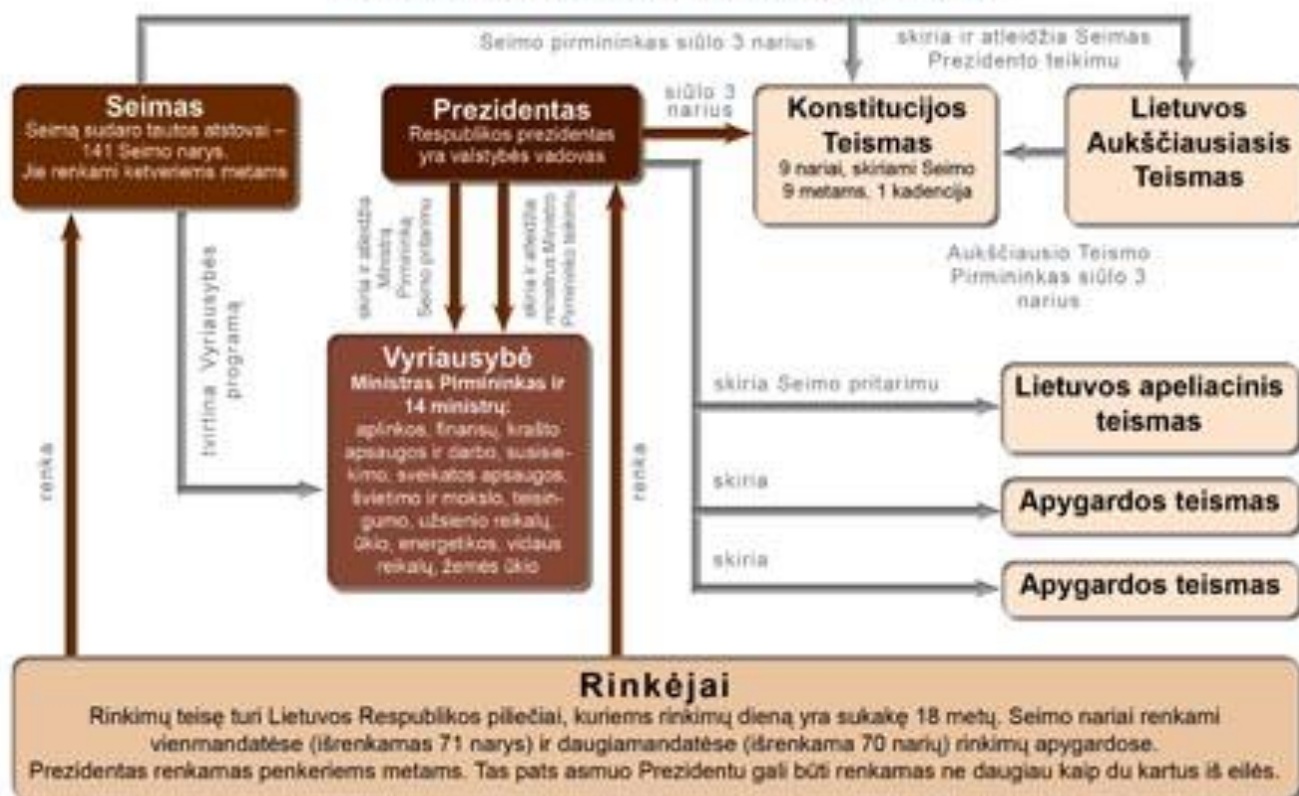

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Lietuvos Respublikos valdymas pagal 1992 m. Konstituciją

Lietuvos Respublikos valdžios struktūra

- **Lietuvos šiuolaikinė konstitucinė tvarka** formavosi keliais etapais.
- Pirmajam etapui priskirtinas 1988–1990 metų laikotarpis.
- Antrasis etapas sietinas su Laikinojo Pagrindinio Įstatymo galiojimo laikotarpiu nuo 1990 m. kovo 11 d. iki 1992 m. spalio 25 d., t. y. iki dabar galiojančios Konstitucijos priėmimo.
- Nuo 1992 m. spalio 25 d., t. y. Konstitucijos priėmimo, prasidėjo trečiasis politinės sistemos raidos etapas.

„Tai buvo pati svarbiausia Konstitucija Lietuvos istorijoje: ir demokratiškumo, ir valstybės sąrangos, ir piliečių bei žmonių gynimo teisių požiūriu“.

Česlovas Juršėnas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos pasirašymo ceremonija
1992 m. lapkričio 6 d.

- Dabartinė Lietuvos Respublikos Konstitucija tarpusavio susitarimu patvirtinta referendume.
- Iš rinkimų teisę turėjusių 2 549 952 rinkėjų referendume dalyvavo 1 908 988 rinkėjai, arba 74,86% visų rinkėjų.
- Į referendumo biuletenyje pateiktą klausimą, ar palaikote Konstitucijos priėmimą, **"TAIP" atsakė 1 447 334 piliečiai.**

